

Діланян Е.А., студент факультету № 2
НАВС

Науковий керівник: Романенко О.В.,
професор кафедри психології та
педагогіки факультету № 2 НАВС,
доктор психологічних наук, професор

Особливості емоційної сфери у осіб з різним рівнем інтелектуальних здібностей

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вивчення емоційної сфери людини, яка залишалася актуальною протягом всієї історії людського суспільства. У зарубіжній психології проблему інтелекту та афекту вивчали такі вчені: Бак Р., Вудвордс Р., Голдберг К., Голман Д., Меєр Д., Лопес П. У вітчизняній психології ідея єдності афекту та інтелекту знайшла своє відображення в працях Виготського Л.С., Ильина Е.П., Рубінштейна С.Л., Куниціної В.Н., Леонтьєва А.Н. Л.С. Виготський дійшов до висновку про існування динамічної смислової системи, що представляє собою єдність афективних та інтелектуальних процесів. З цього приводу він зазначав, що відкрив інтелектуального боку свідомості від його афективної, вольової сторони представляє одну з основних проблем всієї традиційної психології. Мислення при цьому неминуче перетворюється в автономне, воно відривається від всієї повноти живого життя. Єдність афекту і інтелекту, на думку класика психології, виявляється, по-перше, у взаємозв'язку і взаємовпливі цих сторін психіки на всіх щаблях розвитку, по-друге, в тому, що цей зв'язок є динамічним, при цьому будь-якому ступеню в розвитку мислення відповідає свій ступінь в розвитку афекту С.Л. Рубінштейн, розвиваючи ідеї Л.С. Виготського, відзначав, що мислення вже само по собі є єдністю емоційного та раціонального.

Інтелект - відносно стійка структура розумових здібностей індивіда. У ряді психологічних концепцій інтелект ототожнюють з системою розумових операцій, зі стилем і стратегією вирішення проблем, з ефективністю індивідуального підходу до ситуації, вимагаючи пізнавальної активності, з когнітивним стилем тощо. У сучасній західній психології найбільш поширеним являється розуміння інтелекту як біопсихічної адаптації до існуючих умов життя (В. Штерн, Ж. Піаже та ін.). Спроба вивчення продуктивних творчих компонентів інтелекту була зроблена представниками гештальтпсихології (М. Вертхеймер, В. Келер), вивчали поняття інсайту.

На початку ХХ ст. французькі психологи А. Біне і Т. Сімон запропонували визначати ступінь розумової обдарованості за допомогою спеціальних тестів. Їх роботами було покладено початок широко поширеною до теперішнього часу прагматичного трактування інтелекту, як здатності вирішувати відповідні задачі, ефективно включатися в соціокультурне життя, успішно пристосовуватися до нього [2].

Власне емоції це - особливий клас психічних процесів і станів (людини і тварин), пов'язаних з інстинктами, потребами, мотивами, що відображаються у вигляді безпосереднього переживання (задоволення, радості, страху тощо) в залежності від значущості діючих на індивіда явищ і ситуацій для здійснення його життєдіяльності. Супроводжуючи практично будь-які прояви активності

суб'єкта, емоції служать одним з головних механізмів внутрішньої регуляції психічної діяльності і поведінки, спрямованих на задоволення актуальних потреб [1] .

За допомогою емпіричного дослідження ми отримали наступні дані. Дослідження показало, що рівень інтелектуальних здібностей обернено пропорційний емоційній збудливості. Це можна пояснити тим, що людина з більш високим рівнем інтелекту може понизити емоційний фон за рахунок когнітивної саморегуляції. Також можна відзначити закономірність взаємозв'язку інтелекту та емоційної реакції. Кореляційний зв'язок показав, що чим вищий інтелект, тим більш негативною є реакція та очікування цієї ж реакції на емоційний контакт. Статистично значущі показники кореляції засвідчили той факт, що чим вищий рівень інтелектуальних здібностей, тим гірша здатність до розпізнавання емоцій інших людей, тобто певною мірою «страждає» емпатія.

Таким чином, дослідження показало наявність взаємозв'язку між рівнем інтелектуальних здібностей та показниками емоційної сфери.

Список використаних джерел

1. Ефимова Н. С. Основы общей психологии: учебник / Н.С. Ефимова. - М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2013. - 288 с.
2. Маклаков А. Г. Общая психология: Учебник для вузов. / А.Г. Маклаков. - СПб.: Питер, 2008. - 583 с.